

Könyvajánló *A prominens beteg. 100 beteg, 100 kórkép (3. rész)*

Medscape, 2021. December 2021

Kulcsszavak: orvostörténet, kultúrtörténet, nemzetközi

Forrás Internet-helye:

https://deutsch.medscape.com/diashow/49005004?uac=347207CJ&faf=1&sso=true&impID=3898087&src=WNL_mdplsfeat_211223_mscpedit_de#1

Thomas Meißner: *Der prominente Patient. Krankheiten berühmter Persönlichkeiten*, Springer, 2019, S. 408, 39,90 EUR; eBook ISBN 978-3-662-57731-8; Softcover ISBN 978-3-662-57730-1

Frédéric Chopin tüdőbetegségének okai körül elég sok volt a spekuláció. Egy tény azonban nem keltette fel senki érdeklődését, pedig ő maga szolt arról környezetének. Vizuális hallucinációi és *jamais-vue*-élményei voltak, elidegenedést érzett hozzá közelállókkal szemben. Egy alkalommal amikor lázas beteg volt és vért köpött, valaki bekopogott és ágya mellett látta állni a halált. Álomszerű állapotai voltak, amelyekben keveredett a valóság és a képzelet. Ezeket az epizódokat nem kísérték neurológiai tünetek. Egyes optikai hallucinációi alkalmával Liliput-látása volt (miopszia). A legvalószínűbb diagnózis a halántéklebenyi epilepszia.

George Gershwin: 1937 februárjában egy próbán majdnem leesett a pódiumról. A másnapi a koncerten kiesett szerepéből és kihagyott néhány passzust, amiből a közönség semmit sem vett észre. Két hónappal később a fodrásznál félpercre elvesztette az eszméletét. Ezeket az epizódokat egyfajta „*blackout*”-ként írta le Gregory Zilboorg pszichiáternek. Ernst Simmel német pszichoanalitikus is megvizsgálta. A későbbiekben migrénes fejfájásai, szédülései, szaglászhallucinációi (égett gumi szagát érezte), motorikus zavarai voltak. 1937. július 9-én öntudatlan állapotban vitték be a *Cedars of Lebanon Hospital*-ba, ahol az orvosok másnap trepanációt végeztek és agydaganatot találtak, amelyet glioblasztómaként határoztak meg. Gershwin öt órával a műtét után meghalt.

Vincent van Gogh: Személyisége legendává vált és tucatnyi poszt-mortem diagnózisnak adott okot. Szervezetének ólommal való megterheltségétől nem tekinthetünk el. Ólmot evett és lámpaolajat ivott. Festékei ólomtartalmúak voltak, megnyalagatta az ecset sörtéjét, szájában tartotta a nyelét. Testi tünetei ólomintoxikációval függhettek össze. Szegény volt, sokat éhezett, alultáplált volt. Minden valószínűség szerint vashiányos anémiában szenvedett. Az ólomfelhalmozódás perifériás neuropátiához és az orsócsonti ideg (*nervus radialis*) bénulásához vezetett. Kései festményeinek elváltozott ecsetkezelése a csökkent vizuális-motoros koordinációval függhet össze.

Ernest Hemingway: Családjában halmozódtak az öngyilkosság kockázati tényezői: Apja, aki orvos volt, súlyos hangulatingadozásokban szenvedett, 1928-ban lőfegyverrel vetett véget életének. Nővére, Ursula és bátyja Leicester ugyancsak öngyilkos lett. Marcelline nővére súlyos depresszióban szenvedett. Anyjához fűződő kapcsolatát düh, gyűlölet és büntudat terhelte. Önérzetes, impulzív személyiség volt, de elégedetlen volt önmagával és nemi identitása is instabil volt.

A szeretetreméltó és szimpatikus Hemingway olykor akaratlanul is agresszívvá vált. Feltehetően borderline szindrómában és az érzelemszabályozás zavarában szenvedett. Alkoholfüggő volt, kényszerképzetek voltak. 1961 áprilisában négy nap alatt három öngyilkossági kísérlete volt. Miután júniusban a *Mayo Clinic Rochester*-ben kezelése sikertelen volt, néhány nappal 62. születésnapja előtt ő is lőfegyverrel végzett magával.

Frida Kahlo: Tizennyolc éves korában egy buszbalesetben egy kapaszkodó átfúrta balcsípőjét és a gátnál jött ki. Kétséges volt, hogy egyáltalán tud-e majd járni. Ágyéki gerincén három, jobb lábán tizenegy, szeméremcsontján három törést szenvedett. Továbbá kulcsfont- és bordatörése volt és a bal válla kificamodott. Négy hétig feküdt teljes gipszben, de élete végéig gipsz-, bőr- vagy fémkorszetteket kellett viselnie. Több vetélése volt, ami feltehetően a balesettel függött össze. Helyzetét súlyosbította, hogy járványos gyermekbénulás miatt jobb lába amúgy is gyenge volt. Kevés művész van, akinek munkáin ennyire tükröződik a testi és lelki fájdalom, a gyengeség és a halállal folytatott küzdelem.

Herman Melville: 1851-ben, a „*Moby Dick*” megjelenése után testi és lelki panaszai voltak, amit biográfusai „pszichoszomatikus” tünetekként jellemeztek. Fiatalabb korában regényírás közben órákig extázisba esett és a végkimerülésig dolgozott. A mániás és depresszív epizódok bipoláris zavarra utalnak.

Gyakran panaszkodott fej-, hát- és derékfájásra. Útleveleiben szereplő adatok szerint testmagassága 1849 és 1856 között 3,5 cm-rel csökkent. Lökésszerű szemfájdalmakban és fotofóbiában szenvedett. Feltehetően *Bechterew*-kórban szenvedett.

George Orwell: Gyermekkorában bronchitiszben és krónikus köhögésben szenvedett, korán megfertőződött *Mycobacterium tuberculosis*-szal. Szegénységben élt, alultáplált, láncdohányos volt, gyakran szenvedett tüdőgyulladásban. A spanyol polgárháborúban éppen csak hogy túlélte egy nyaklövést. 1946-ban, felesége halála után kiköltözött a Hebridákra, ahol áram és melegvíz nélkül élt, de megírta az „1984”-et. 1947-ben megerősítették a tuberkulózis diagnózisát. Az orvosok a bal rekeszizom blokkolásával próbálkoztak, hogy összehúzódná a tüdőlebenyt. Sztreptomocint kapott, ami akkor újdonságnak számított. A kezelést azonban 50 nap után Lyell-szindrómája miatt meg kellett szakítani. 1948-ban visszatért a Hebridákra és befejezte az „1984”-et, amely 1949-ben jelent meg. A könyv sikert aratott, Orwell azonban félévvel később meghalt.